

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Henkinen kriisinkestävyys

50. Kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojeleminen, sivu 139

Kulttuuriperintö, kulttuuriomaisuuden suojeleminen ja kulttuuripalveluiden turvaaminen

Kulttuuriperinnön suojeleminen vakavissa ja laajoissa yhteiskunnan häiriötilanteissa ei tällä hetkellä ole varmistettu Suomessa riittävästi. Tässä kulttuuriperinnöllä tarkoitetaan fyysiseen kulttuuriomaisuuteen ja asiakirjalliseen kulttuuriperintöön kytkeytyvää tietoa: yksityisiä ja viranomaisien asiakirjoja, museokokoelmia, kiinteitä muinaisjäänteitä, suojeltuja rakennuksia, taidetta ja audiovisuaalisia tallenteita.

Kulttuuriperintö on avoimen ja demokraattisen yhteiskunnan edellytys sekä sananvapauden, väestön identiteetin ja hyvinvoinnin perusta. Kulttuuriperinnöllä on suuri merkitys yksilöiden ja yhteisöjen toiminnan elinvoimalle ja uudistumiselle. Kulttuuriperintötietovarannot ja muu kulttuuriomaisuus turvaavat kansakunnan muistin, joka ei ole palautettavissa kerran kadottuaan. Kulttuuriperintöön kohdistuu nykyisessä toimintaympäristössä merkittäviä suoria uhkia niin fyysisesti kuin kyberturvallisuuden ja informaatiovaikuttamisen muodossa.

Kulttuuriperintö ja kulttuuripalveluiden suunnittelu ja tuottaminen tulee huomioida huoltovarmuuslain ja valmiuslain uudistusten yhteydessä. Kansakunnan kulttuuri, identiteetti ja kulttuuripalveluiden saatavuuden varmistaminen tulee nähdä keskeisenä suojeleminen kohteena hengen, terveyden ja välittömän toimeentulon rinnalla.

Kulttuuriperintöala on myös otettava mukaan yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden rakentamiseen. Tarvitaan yhteistyötä Huoltovarmuuskeskuksen ja Puolustusvoimien kanssa. Kulttuuriperintötoimijoiden tulee niin ikään tiivistää omaa yhteistyötään varautumisessa. Tarvitaan tilannekuvan ja osaamisen jakamista, parempaa viestintää ja rahoitusta sekä näiden toimien koordinaatiota. Yhteistyö Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa on olennaista. Tämän yhteistyön rakentaminen on käynnistynyt.

Kulttuuriomaisuuden suojeleminen keskeistä on digitaalisten tietovarantojen suojeleminen ja hajautus sekä varautuminen kulttuuriomaisuuden siirtoihin. Digitoinnilla voidaan turvata analogisessa muodossa olevan kulttuuriperinnön säilyvyys kaikissa tilanteissa ja parantaa aineiston saatavuutta. Kiinteä kulttuuriomaisuus suojeleminen paikalla. Digitoinnilla parannetaan analogisten aineistojen suojeleminen.

Kulttuuriperintö-PAS on keskeinen palvelu digitaalisen kulttuuriperinnön säilyttämisen ja suojaamisen kannalta. Digitaalisten aineistojen kokonaisvaltaisen säilyttämisen kannalta sekä rauhan oloissa että kriisitilanteissa olisi tärkeää huolehtia siitä, että eri muistiorganisaatioiden aineistojen pitkäaikaissäilytys hoidettaisiin Kulttuuriperintö-PAS -palvelulla.

Kohdassa toimijat olisi tarkoituksenmukaista todeta nimeltä mainiten kulttuurin toimialan virastot, kuten esimerkiksi Museovirasto, Kansallisarkisto ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti.

Kriittinen medialukutaito ja mediakasvatus

Medialukutaidon merkitys on jatkuvasti tärkeämpi nopeasti medioituneessa ja digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Taidot tulkita ja tuottaa mediaa sekä vastuullinen ja turvallinen toiminta mediaympäristöissä ovat olennaisia taitoja myös yhteiskunnan poikkeustilanteissa. Yksilöiden kriittinen medialukutaito auttaa informaatiovaikuttamisen tunnistamisessa ja hyvät media- ja digitaidot vahvistavat yhteiskunnallista osallistumista. Medialukutaitoon panostaminen edistää henkilökohtaista hyvinvointia, kansallista resilienssiä sekä demokratiakehitystä, kuten juuri lausuntokierroksella olevassa Kulttuuripoliittisessa selonteossakin (2024) todetaan. Medialukutaitoa kehitetään ja vahvistetaan mediakasvatuksen avulla.

Lasten ja nuorten medialukutaidon kehittäminen vaatii resursointia esimerkiksi opetushenkilöstön kouluttamiseen sekä sen varmistamista, että opettajiksi opiskelevilla on riittävästi mediakasvatuksen opintoja koulutuksessaan. Eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien aikuisten tavoittamista ja heidän parissaan työskentelevien ammattilaisten valmiuksia toteuttaa mediakasvatusta ja digitaalista osaamista tulee selvästi parantaa. Laadukas, kattava ja systemaattinen mediakasvatus vaatii jatkossakin vahvaa valtiollista toimijaa, kuten Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ja sen Mediakasvatus- ja kuvaohjelmayksikkö.

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti

Kansallisen audiovisuaalisen instituutin KAVIn lakisääteisiin tehtäviin kuuluvat elokuvien ja televisio- ja radio-ohjelmien säilyttäminen, audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen, kuvaohjelmien tarjoamisen ja luokittelun valvonta sekä mediakasvatuksen edistäminen. KAVI haluaa lausunnossaan korostaa kulttuuriomaisuuden suojelemisen yhteydessä kulttuuriperinnön ja kulttuuriomaisuuden moninaisuutta ja monimuotoisuutta. KAVI painottaa lausunnossaan myös, että kriittisen medialukutaidon edistäminen edellyttää jatkuvaa ja kehittyvää mediakasvatusta kansallisten mediakasvatuslinjausten mukaisesti. Myös mediakasvatuslinjauksia on syytä säännöllisesti arvioida ja päivittää. KAVI kiinnittää lisäksi huomiota kulttuuriperinnön ja kulttuuriomaisuuden säilyttämisen ja suojelemisen, kulttuuripalveluiden sekä mediakasvatuksen riittävään rahoitukseen normaalioloissa.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

-

Vanhatalo Riitta
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti